

Zanimljiv slučaj obustave rada u luci

U određenim okolnostima štrajk oslobađa broдача i krčatelja od obaveza preuzetih ugovorom o prijevozu morem. U sporovima koji među njima nastanu u vezi s tim oslobađanjem postavlja se pitanje što je štrajk?

Profesor radnog prava na Pravnom fakultetu u Zagrebu prof. Nikola Tintić, u Pomorskoj enciklopediji broj 7 taj pojam definira: »Štrajk dogovorna, istodobna, kolektivna i privremena obustava rada od strane svih (ili veće grupe) ranika (službenika), zaposlenih kod jednog, kod više, ili kod svih poslodavaca, sa svrhom da, putem organizirane akcije i nanošenjem (uzrokovanjem) ekonomske štete protivnoj stranici prisili poslodavca (odnosno poslodavce) da prihvate njihove zahtjeve ili da odustanu od vlastitih zahtjeva u određenom sporu iz rada, odnosno u pogledu rada.« Po toj definiciji štrajk ima svrhu da prisili poslodavce da prihvate zahtjeve radnika. Takvo značenje štrajku davale su i prvotne presude engleskih sudova, definirajući štrajk kao »generalno odbijanje radnika da rade, kao posljedica jedne njihove navodne žalbe.« Prema tome, kad radnici odbijaju da rade zbog bolesti (na pr. kolere), to ne bi bio štrajk (Shipping Law by Lord Chorley, M. A. and O. C. Giles, LL. M., izdanje London, 1947). Ali, kako su u toku ovoga stoljeća radnici obustavljali rad zbog drugih razloga, a ne ekonomskih, to su i sudovi promijenili svoje mišljenje u pogledu značenja riječi štrajk. Niže navodimo o tom presudu iz pomorske pravne prakse Velike Britanije.

Predmet: *Obustava rada u luci zbog solidarnosti sa drugim radnicima ima li značenje štrajka?*

Tužitelj: *J. Vermaas' Scheepvaartbedrijf N. V.*

Tuženik: *Association Technique de l'importation Charbonniere*

Sud: *Queen's Bench Division (sudac MacNair)*

Činjenično stanje:

Tužitelj je dana 28. februara 1963. sklopio s tuženikom ugovor o prijevozu ugljena iz Swansea u Nantes. Na temelju tog ugovora tužitelj je brod »Laga« stigao u Nantes 12. marta 1963. nakrcan teretom ugljena. Brod je predao pismo spremnosti u 9 sati. Norma iskrcaja je bila ugovorena 750 tona na dan (u koji je brod »Laga« bio sposoban da iskrca). Vrijeme stajanja za iskrcaj iznosilo je 3 dana 2 sata i 53 minuta. U isto vrijeme kada brod »Laga« stigao je u Nantes i tužitelj je brod »Ludvig P. W.« nakrcan također teretom ugljena. Primalac tereta je bio isti za oba broda (tj. tuženik). Primalac je odlučio da prije iskrca brod »Ludvig P. W.«, a dotle da brod »Laga« čeka na obali gdje je pristao 12. marta 1963. Istog dana od 18 sati stivadori, dizaličari, piloti i posade remorkera u Nantes-u (u daljnjem tekstu lučka radna snaga) odbila je da iskrca ili na bilo koji način da radi na brodovima koji su prevozili teret ugljena. Oni su to učinili iz solidarnosti s francuskim rudarima koji su u to vrijeme štrajkovali. Lučka radna snaga odbila je samo da radi na brodovima koji su prevozili ugljen, a radila je na svim drugim brodovima. Štrajk francuskih rudara je prestao 4. aprila 1963. godine, a lučka radna snaga u Nantesu je bila spremna da već 5. radi na brodovima koji su prevozili ugljen, i tog dana u 5 sati počeli su iskrcaivati brod »Laga« i završili ga istog dana u 20 sati.

Između tužitelja i tuženika bilo je prijeporno ovo: vrijeme za koje lučka radna snaga nije htjela raditi na brodu »Laga« računa li se u stojnice ili se ne računa? Ako se računa u stojnice onda je tuženik bio dužan platiti za preko-stojnice oko 1.493 funte, ako se pak ne računa onda je brodar (tužitelj) bio dužan platiti naručitelju (tuženiku) oko 66 funti na ime ušteđenog vremena (despatch money).

Stav tužitelja:

Predmetna obustava rada u luci Nantes nema značenje štrajka. Riječ »štrajk« ne pokriva predmetnu obustavu rada.

Riječ »štrajk« pretpostavlja jedno organizirano tijelo ljudi koji prestanu raditi u svrhu da postignu određenu koncesiju od svog poslodavca. Obustava rada iz solidarnosti (sympathetic strike) prema drugim radnicima nije štrajk. Ovaj put nitko nije obustavio rad. U konkretnom sporu, ili nitko nije štrajkovao ili su svi štrajkovali. A nemoguće je tvrditi da je u konkretnom slučaju čitava radna snaga štrajkovala, jer nema uopće dokaza da je itko obustavio rad sasvim. Luka je bila puna brodova i lučka radna snaga je radila na svim brodovima osim na brodovima koji su vozili ugljen. Lučka radna snaga nije štrajkovala ni protiv broдача, ni protiv primaoca, ni protiv naručitelja. A i u riječniku se »štrajk« definira kao dogovoreni prestanak rada sa strane jednog radničkog tijela u svrhu postizavanja koncesija od poslodavaca.

Stav tuženika:

Riječ »štrajk« označuje zajedničko odbijanje izvršavanja rada. Ima raznih načina na koji se izražava ideja odbijanja da se rad izvršava — uzdržavanje od rada, povlačenje iz rada itd. Ali u njemu je bitno to da postoji zajednički dogovor grupe ljudi da ne rade stanoviti rad. Značenje riječi »štrajk« također zavisi od konteksta u kome je upotrebljena. Kad je ta riječ upotrebljena u trgovačkom značenju mora imati šire značenje nego kada je upotrebljena u statutu. U svakom slučaju treba uzeti uvijek u obzir ugovor i posebne riječi u posebnom kontekstu i pitati se kako bi poslovan čovjek gledao na to. Treba nastojati dati tim riječima rađe šire nego uže značenje.

Presuda — U presudi sudac među ostalim veli:

Pravo obiju stranaka zavisi od ispravnog tumačenja nekolicke riječi u retku od 100 do 102 ugovora. Naime, te riječi glase: »Bilo koje vrijeme izgubljeno zbog postojećeg štrajka obustave rada, građanskih nemira, hladnoće, poplave, oluje ili događaja iznad kontrole primaoca, koji sprečavaju ili ogađaju iskrcavanje neće se računati ako je brod već u stajnicama.«

Problem nastaje od pravilnog tumačenja tih triju tiskanih ređaka, i od njihove primjene na činjenice kako su ih utvrdili arbitri. Odbijanje lučke radne snage da radi na brodovima koji su prevozili ugalj nije rezultiralo iz bilo kakva spora radne snage protiv poslodavaca ili protiv brodovlasnika ili naručitelja broda »Laga«, ili bilo kojeg drugog broda, ili protiv primaoca njihovih tereta. Ta je obustava bila samo jedan štrajk ili akcija iz simpatije (solidarnost) usmjerena da podrži rudare ugljena. Odbijanje lučke radne snage da radi odnosilo se je samo prema brodovima koji su prevozili teret ugljena koji treba da bude iskrčan u Nantesu, a u isto vrijeme ona je nastavila da prima naredjenja od svog poslodavca u pogledu rada i asistiranja drugih brodova koji su iskrcaivali druge terete u Nantesu, te su ti brodovi radili normalno. Odbijanje rada u konkretnom poslu nije bio štrajk niti u običnom značenju te riječi niti u značenju koje mu daje riječnik, niti u značenju što mu ga daju presude (authority). Ali ja mislim da tvrdnja u pogledu authority može teško izdržati uzevši u obzir jednu posebnu na koju ću se ja pozvati. Pitanje je ovo: Je li bitno za štrajk da radnici, koji odbijaju da rade, nastoje postići rješenje stanovitih poslovnih žalba (industrial grievance) koje postoje između njih i poslodavaca? Gotovo je istina da je pred 100 godina a i manje, štrajk uvijek bio vezan sa stanovitim zajedničkim naporom radnika da postignu povećanje ili nesmanjivanje plaća. Ali smo mi već od tog vremena daleko otišli. Na tom polju međašni kamen je jedna presuda iz 1915. godine, a presudila je o sporu u kojem su brodovlasnici imali poteškoća da održe posadu u Rotterdamu, ili da nađu novu posadu kad je posada saznala da će brod putovati iz Hulla u Rouen, a na kojem je putovanju posada trebala da bude izložena pretnjama njemačkih podmornica. Stara je posada odbijala da radi, a bilo je nemoguće nabaviti novu. U tom je sporu sudac presudio da štrajk ne zavisi samo od pitanja plaća. U isto vrijeme izrazio je mišljenje da se može reći da uzdržavanje od rada zbog samog straha da se učini jedna posebna stvar ili izvrši poseban ugovor ima elementa štrajka. U toj presudi sudac kaže: »Ja mislim da prava definicija riječi »štrajk« — koja, ja kažem, nije iscrpljiva — jest opći zajednički dogovor ljudi da ne rade zbog jedne navodne žalbe«. Po mišljenju tog suca za štrajk je potrebno da postoji stanovita žalba

između štrajkaša i poslodavaca. Ali, ja mislim da se otada problem nije zaustavio u tim stabilnim uvjetima. To je možda stoga što se otada mnogo razvio štrajk iz solidarnosti, kojih je bilo u ovoj zemlji i drugdje, općeniti štrajk u kojem mnogi od onih koji su u štrajku nemaju nikakve žalbe protiv poslodavaca i po mom mišljenju bilo bi vrlo teško reći da u ugovoru kao što je ovaj, štrajk iz solidarnosti ili generalni štrajk, koji ima efekat da prouzroči gubitak vremena, nije štrajk u značenju te riječi.

U jednom sporu u kome se radilo o tome da radnici u Lenjingradu nisu htjeli iskrcavati brod bivše republike Litva-

nije, sudac MacKinnon presudio je da se radi o štrajku. Taj je spor sličan ovome. Istina je, mene ne veže odluka suca MacKinna. Ja sam mišljenja da riječ štrajk može vrlo dobro da pokrije štrajk iz solidarnosti i generalni štrajk i nije potrebno danas da to bude da ima ikakav element žalbe između onih koji štrajkuju i poslodavaca. Zbog toga, odbijanje radne snage da radi u Nantesu ima značenje štrajka. Dakle, ima i efekat da suspendira tok stojnica.

Brodar je bio odbijen sa svojim zahtjevom da mu bude plaćena naknada za prekostojnice.

(Iz »Lloyd's List Law Reports«)